

Дубина Максим Вікторович
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської
справи та страхування,
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Мурашківська І.А., аспірантка,
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів.

ФУНКЦІЇ РЕЙТИНГОВИХ АГЕНТСТВ НА РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

Анотація. Розглянуто теоретичні питання функціонування рейтингових агентств на ринку кредитних послуг. Для цього було проаналізовано різні концепції дослідження змісту таких дефініцій. Також визначено та описано роль кредитних рейтингових агентств у розвитку фінансової системи країни. і розглянуто важливість розвитку кредитних рейтингових агентств для функціонування банківських та інших фінансових установ.

Ключові слова: кредитний рейтинг; кредитне рейтингове агентство; кредитоспроможність; ринок кредитних послуг; фінансові установи.

Ринок кредитних послуг є важливою складовою розвитку фінансової системи країни. Проте ринок фінансових послуг за своєю сутністю є ринком високоризиковим і саме тому розвивається постійно в досить стохастичному та непередбачуваному економічному середовищі. Враховуючи важливість ринку кредитних послуг для забезпечення стійкості економічної системи, забезпечення розвитку національного господарства, що впливає також на розвиток соціальної сфери [1; 2], на сьогодні вже розроблено та впроваджено низку різних механізмів для запобігання виникненню системних криз у межах такого ринку. Одним із таких механізмів є функціонування рейтингових агентств на ринку фінансових послуг.

Рейтингові агентства та кредитні рейтингові агентства є організаціями, які постійно здійснюють аналіз функціонування кредитних установ, їх клієнтів, особливо великих компаній та суб'єктів підприємницької діяльності. Завдяки роботі таких агентств кредиторів можуть більш точно визначати кредитоспроможність своїх майбутніх клієнтів та приймати виважені рішення щодо надання позик таким економічним суб'єктам. Саме тому питання функціонування кредитних рейтингових агентств у сучасному світі, їхньої ролі у розбудові фінансових систем країн стають актуальними.

Найкращим чином обґрунтувати сутність кредитних рейтингових агентств можливо через виокремлення основних функцій, які є для них притаманними. До їх переліку варто віднести такі:

1) створення аналітичної інформації – кредитні рейтингові агентства у своїй діяльності використовують значну кількість інформації з різних джерел, проводять її дослідження і створюють нові, узагальнені дані, які є зручними

для використання вже фінансовими установами та іншими аналітичними організаціями;

2) зниження витрат – враховуючи, що кредитні рейтингові агентства оприлюднюють результати власних досліджень, то фінансові установи, у тому числі банки, мають змогу використовувати їх у своїй діяльності, не створюючи власних підрозділів для отримання таких даних; це дозволяє таким установам не лише знизити власні функції, але і сфокусуватися виключно на власній діяльності;

3) підвищення репутації – кредитний рейтинг є показником фінансового стану підприємства, його фінансової міцності та спроможності залучати додаткові фінансові ресурси для власного розвитку; саме це робить такі рейтинги показником репутації підприємств, засвідчує також ефективність управління ними, свідчить про інноваційність їхнього розвитку;

4) підвищення транспарентності – кредитні рейтингові агентства, створюючи відповідні рейтинги, забезпечують загалом інформацією всіх учасників на ринку кредитних послуг, що дозволяє кожному з них приймати відповідні рішення щодо надання позик, вкладенні інвестицій і т. ін.; загалом це приводить до поступового підвищення інформаційної прозорості роботи фінансових установ;

5) зниження системного кредитного ризику – визначення кредитних рейтингів дозволяє у межах усього ринку кредитних послуг правильно встановити рівень кредитоспроможності позичальників, оцінити їхню можливість вчасно обслуговувати взяті позики;

6) консультативна допомога – окремі становлення кредитних рейтингів значна кількість кредитних рейтингових агентств надає суб'єктам підприємницької діяльності додаткові послуги у сфері фінансового консалтингу, готують відповідні аналітичні звіти щодо розвитку окремих галузей та сфер національного господарства, світові ринки товарів і послуг на замовлення клієнтів;

7) функція розвитку – враховуючи наявність значного впливу на розвиток ринку кредитних послуг, фінансову систему країни, кредитні рейтингові агентства сприяють загальному розвитку економічних відносин у країні, дозволяють ефективно розподіляти потоки фінансових ресурсів, сприяють підвищенню ефективності роботи кредитних та інвестиційних установ.

Таким чином, у результаті проведення дослідження було встановлено, що кредитні рейтингові агентства на сьогодні є невід'ємною частиною розвитку ринку кредитних послуг та загалом всієї фінансової системи будь-якої розвинутої країни.

Сутність кредитного рейтингу визначено таким чином: кредитний рейтинг – оцінка, яка характеризує частково фінансовий стан рейтингової особи, визначає показник її кредитоспроможності, фінансової стійкості та здатності виконувати у майбутньому взяті на себе додаткові фінансові зобов'язання.

Подальші наукові дослідження у сфері визначення кредитних рейтингових агентств можуть бути пов'язані з вивченням трансформаційних процесів у роботі таких організацій, які обумовлюються на сьогодні активним

впровадженням сучасних цифрових технологій у діяльність кредитних установ, підвищенням якості автоматичної обробки фінансової інформації.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Kychko, I.I. (2006). Elementy systemnoho pidkhodu do upravlinnia ta finansuvannia sotsialnoi sfery [Elements of a systematic approach to management and financing of the social sphere]. Ukraina: aspekty pratsi – Ukraine: aspects of work, (2), 17-21.
2. Kychko, I.I. (2010). Osobysti potreby: rehuliatorni mekhanizmy formuvannia ta zabezpechennia [Personal needs: regulatory mechanisms of the formation and provision]. Chernihivskyi derzhavnyi instytut prava, sotsialnykh tekhnolohii ta pratsi.
3. Кредитный рейтинг государственных ценных бумаг Украины. URL: <https://mof.gov.ua/uk/kreditnij-rejting-potochni-rejtingi-zagalna-informacija-istorichni-zmini>.
4. Холявко Н. І. Сучасні інформаційні технології в роботі фінансових установ. Бізнес Інформ.2021. № 5. С. 152-161.